

Sygn. akt I ACa 422/17

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2017 r.

**Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:**

**Przewodnicząca: SSA Dorota Ochalska - Gola**

**Sędziowie: SA Dariusz Limiera**

**SO (del.) Elżbieta Zalewska - Statuch (spr.)**

**Protokolant: stażysta Paulina Działońska**

**po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2017 r. w Łodzi na rozprawie**

**sprawy z powództwa J. S. (1)**

**przeciwko J. S. (2)**

**o uznanie za niegodnego dziedziczenia**

**na skutek apelacji pozwanego**

**od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi**

**z dnia 23 stycznia 2017 r. sygn. akt II C 253/15**

1. **oddala apelację;**
2. **zasądza od J. S. (2) na rzecz J. S. (1) kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**
3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz adwokata J. P. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

**Sygn. akt I ACa 422/17**

## UZASADNIENIE

**Wyrokiem** z dnia 29 listopada 2017 roku wydanym w sprawie z powództwa J. S. (1) przeciwko J. S. (2) o uznanie za niegodnego dziedziczenia na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sadu Okręgowego w Łodzi z dnia 23 stycznia 2017 roku (sygn. akt II C 253/15), Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację (punkt 1); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8100 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (punkt 2) oraz przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sadu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata J. P. kwotę 6642 złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 1078 § 1 k.p.c. i w związku z art. 391 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

**Zażalenie** na powyższe postanowienie, zawarte w punkcie 2 sentencji powołanego wyroku złożył pozwany, zaskarżając je w całości i kwestionując jego zasadność. Z treści wywiedzionego środka odwoławczego wynika, że skarżący domaga się zmiany kwestionowanego postanowienia i nieobciążanie go kosztami strony przeciwnej.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Zażalenie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Podniesione w zgłoszonym środku odwoławczym zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie. Zasady zwrotu kosztów uregulowane są w kodeksie postępowania cywilnego w art. 98 – 110. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach.

Podstawową zasadą zwrotu kosztów jest uregulowana w art. 98 § 1 k.p.c. zasada odpowiedzialności za wynik sprawy, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Wyjątek od tej zasady stanowi art. 102 k.p.c., który jest niewątpliwie rozwiązaniem szczególnym. Ustawodawca nie wskazał w treści tegoż przepisu na kryteria, którymi sąd winien się kierować dokonując oceny czy zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”. W orzecznictwie sądowym i doktrynie ugruntowane jest stanowisko, że do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz.

Jako przykłady okoliczności związanych z samym przebiegiem procesu wskazuje się sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja.

Natomiast przyczyny leżące na zewnątrz są determinowane przez sytuację majątkową i życiową strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację finansową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi dostatecznej podstawy nieobciążenia strony kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt III CZ 75/12, L.).

Podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią jednak konkretne okoliczności danej sprawy przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe. Z tego względu ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt V CZ 2/12, LEX nr 1214621; z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt I CZ 26/11, L.).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Łodzi orzekł o kosztach postępowania w oparciu o art. 98 k.p.c., czyli zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Apelacja wywiedziona przez pozwanego nie odniosła zamierzonego przezeń skutku i podlegała oddaleniu, a zatem jest on stroną przegrywającą sprawę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym zażalenie takie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zasługuje na aprobatę. Wobec wyniku sporu zachodziły bowiem podstawy do obciążenia pozwanego w całości kosztami procesu poniesionymi przez powoda, w związku z podjęciem przez niego celowej obrony jego praw.

Zdaniem Sądu drugiej instancji w przedmiotowej sprawie nie wystąpiły takie okoliczności, które można by uznać za wypadek szczególnie uzasadniony, nakazujący zastosowanie wobec pozwanego, jako przegrywającego sprawę wobec powoda przepisu art. 102 k.p.c. Trudna sytuacja finansowa jako okoliczność przemawiająca za zwolnieniem skarżącego od ponoszenia kosztów postępowania nie jest argumentem wystarczającym. Tym bardziej, że nie jest ona skutkiem jakiegoś nagłego i niespodziewanego zdarzenia, którego zaistnienia i skutków nie można było się wcześniej spodziewać. Wprawdzie pozwany został zwolniony od kosztów sądowych w sprawie w całości (k 299), ale to wcześniejsze zwolnienie nie uzasadnia samo przez się odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik postępowania.

Za słuszny należy bowiem uznać przywołany już wyżej pogląd, zgodnie z którym sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego. Tymczasem pozwany nie przedstawił żadnych innych przekonujących i wystarczających argumentów na rzecz nieobciążania go kosztami procesu należnymi stronie przeciwnej. Same zaś okoliczności sprawy i jej charakter nie uzasadniają zastosowania art. 102 k.p.c.

Biorąc zatem pod uwagę powyższe, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że brak jest przesłanek, które uzasadniałyby odstąpienie od obciążenia pozwanego kosztami postępowania poniesionymi przez powoda w drugiej instancji. Na marginesie wypada li tylko dodać, że strona pozwana powinna się była liczyć z tym, że w razie przegrania sprawy będzie musiała ponieść koszty postępowania sądowego zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 k.p.c.

Uznając, że argumentacja przedstawiona w środku odwoławczym nie zasługiwała na uwzględnienie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie.